

fənni üzrə
İŞÇİ TƏDRİS PROQRAMI
(SİLLABUS)

III Cərrahi xəstəliklər kafedrasının
müdiri, prof. F.H.CAMALOV
İmza _____
“ _____ ” _____ 20 il

FƏNNİN KODU: 3213.01
FƏNNİN NÖVÜ: Məcburi
FƏNNİN TƏDRİS SEMESTRİ: VII-VIII
FƏNNİN KREDİTİ:
FƏNNİN TƏDRİS FORMASI: Əyani
FƏNNİN TƏDRİS DİLİ: Azərbaycan, Rus, İngilis
FƏNNİ TƏDRİS EDƏN
MÜƏLLİMLƏR:

1	Prof. Camalov Fariz Hidayət o.	20	Dos. Əliyev Əlövsət Həbib o.
2	Prof. İbrahimli Şakir Feyruz o.	21	Dos. Abdiyeva Güllü Xanlar q.
3	Prof. Vəliyev Nizami Əhməd o.	22	Ass. Eyvazova Kəmalə Əlikram q.
4	Prof. Axundov İdris Turqut o.	23	Ass. Qasimov Azər Şimid o
5	Prof. İskəndərov Firdovsi İskəndər o.	24	Ass. Akyüz Dilarə Akif q.
6	Prof. Nəsirov Məmməd Yəhya o.	25	Ass. Rüstəmov Arzu Bəhram q.
7	Prof. Məmmədov Əlikram Mustafa o	26	Ass. Rzayev Ziyalı İsa o.
8	Dos. Tahirova Zemfira Aslan q.	27	Ass. Lətifova Lalə Vərqa q.
9	Dos. Əliyev Şəfa Xanoğlu o.	28	Ass. Rəhimli Şəbnəm İbrahim q.
10	Dos. Pənahov Davud Məhəmməd o.	29	Ass. Nəbiyeva Elnarə Vaqif q.
11	Dos. Əhmədov Qorxmaz Xamis o.	30	Ass. Əliyev Aydın Hətəm o.
12	Dos. Hüseynov Şahin Gürşad o.	31	Ass. Şəfiyev İmran Əli o.
13	Dos. Hənzəyev Sadiq Mahmud o.	32	Ass. Abdullayev Aslan Cəmil o.
14	Dos. Rəhimov Valeh Ələdin o.	33	Ass. Fərəcli Vüqar Fəridun o.
15	Dos. Ramazanov Cümşüd Nüsrət o.	34	Ass. Əmirov Telman Cəlal o.
16	Dos. Sultanov Əsədulla Paşa o.		
17	Dos. Hacıyev Sabir Hafiz o.		
18	Dos. Mürsəlov Məzahir Mürsəl o.		
19	Dos. Şərifov Elmar Yəhya o.		

KAFEDRANIN ƏLAQƏ NÖMRƏLƏRİ:
E-MAIL: department_surgery3@amu.edu.az
TƏDRİS HİSSƏ MÜDİRİ

dos. MÜRSƏLOV M.M.: 050-646-46-54

PREREKVİZİTLƏR: Fənnin tədrisi üçün öncədən anatomiya, fiziologiya, patofiziologiya, patoloji anatomiya və ümumi cərrahiyyə fənlərinin tədrisi zəruridir.

KOREKVİZİTLƏR: Bu fənnin tədrisi ilə eyni vaxtda başqa fənlərin də tədris olunması zəruriyyəti yoxdur.

KURSUN TƏSVİRİ: Bu fənnə cərrahi xəstəliklərin etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicə üsulları öyrənilir. Hərbi-səhra cərrahiyyəsində isə müasir silah yaralanmalarının növləri, diaqnostikası və müalicə taktikası öyrənilir. Bununla yanaşı, fənn tədris olunarkən orqanizmin bütün nahiyələrinin və orqanlarının (baş və boyun nahiyələrinin, döş qəfəsinin, qarın boşluğunun, ətrafların) cərrahi xəstəlikləri, eləcə də ürək-ağciyər sisteminin patologiyaları, qan-damar və sinir sisteminin patologiyaları, onların epidemiologiyası, etiologiyası, patogenezi, klinikası və diaqnostikası, müalicə üsulları öyrənilir. Hərbi-səhra cərrahiyyəsi fənni üzrə müasir döyüşlərdə orqanizmin müxtəlif orqan və sistemlərinin odlu silah yaralanmalarının xüsusiyyətləri, onların ağırlıq dərəcələri, diaqnostika üsulları tələbələrə aşılaraq. Cərrahi xəstəliklərin diaqnostikasında rol oynayan instrumental-diaqnostik avadanlıqların iş prinsipi öyrədilir.

MMTX-də fəvqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkilinin əsasları, yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi, zədələnmə ocaqlarında ilk tibbi yardım və ilk həkim yardımını, təkmilləşmiş və ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın təşkilini öyrənir.

FƏNNİN TƏDRİSİNDƏ MƏQSƏD: Universitet məzunlarının müasir səviyyədə yetkin həkim kimi hazırlığı, onların müasir diaqnostika və müalicə üsullarından istifadə etmək bacarıqlarının mənimsənilməsi və cərrahi xəstəliklərin müalicəsini təşkil etmək üçün yüksək bacarıqlı həkim kadrların yetişdirilməsidir.

FƏNNİN TƏDRİSİNİN NƏTİCƏLƏRİ: Cərrahi xəstəliklər fənni üzrə kursu başa çatdırdıqdan sonra tələbələr sərbəst olaraq cərrahi xəstələri qəbul etməyi bacarmalı, obyektiv və instrumental müayinələrin nəticələrini əlaqələndirərək nəticə çıxarmağı, düzgün diaqnoz qoymağı və cərrahi xəstələri profil üzrə düzgün istiqamətləndirməyi bacarmalıdırlar.

FƏNNİN MÖVZULARI: Müalicə profilaktika fakultəsi

Cərrahi xəstəliklər üzrə:

Mühazirə mövzuları:

1. Qarın yırtıqları
2. Appendisistlər, ağrılaşmaları
3. Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi və ağrılaşmaları Mədə xərçəngi
4. Nazik və yoğun bağırsağın cərrahi xəstəlikləri
5. Mədəaltı vəzin xəstəlikləri: pankreatit, şişlər, sistlər, fistulaları
6. Öddaşı xəstəliyi, mexaniki sarılıq. Xolesistitlər
7. Peritonitlər
8. Qaraciyərin cərrahi xəstəlikləri.
9. Qalxanvari vəzin xəstəlikləri
10. Süd vəzinin xəstəlikləri
11. Yemək borusunun cərrahi xəstəlikləri
12. Ağciyərin cərrahi xəstəlikləri
13. Aşağı ətraf arteriyalarının obliterasiyaedici xəstəlikləri
14. Kəskin qarın
15. Plevranın cərrahi xəstəlikləri
16. Ürəyin cərrahi xəstəlikləri
17. Trombozlar və emboliyalar
18. Periferik venaların xəstəlikləri, kəskin və xroniki tromboflebitlə, flebotromboz, posttromboflebitik sindrom, ağciyər arteriyalarının tromboemboliyası.
19. Cərrahi xəstəlikləri əməliyyatın müayinə üsulları. Risk faktorları
20. Əməliyyatın hazırlığın prinsipləri
21. Əməliyyatdan sonrakı dövrdə xəstəyə qulluq
22. Əməliyyatdan sonrakı ağrılaşmalar

23. Cərrahiyyədə antibiotikoprofilaktika və antibiotikoterapiya
24. Cərrahiyyədə infuziyon və transfuziyon terapiya
25. SİRS (orqanizmin iltihaba qarşı sistemli reaksiya sindromu), sepsis, septik şok
26. Şəkərli diabetin cərrahi müalicəsi. Diaqnostik və müalicə taktikası. Cərrahi müalicə metodları. Piylənmə
27. Cərrahi endoskopiya. Endoskopik və laparoskopik cərrahi əməliyyatların təsnifatı. Göstərişlər: yerinə yetirmə texnikası, üstünlükləri və ağırlaşmaları.
28. Döş boşluğunun travmatik zədələnmələri

Praktiki məşğələlərin mövzuları:

1. Xəstəlik tarixinin sxemi ilə tanışlıq. Qarın yırtıqları
2. Kəskin və xroniki appendisit
3. Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi və onun fəsadları
4. Mədə xərçəngi
5. Bağırsağ keçməməzliyi
6. Kəskin və xroniki xolesistit. Mexaniki sarılıq
7. Mədəaltı vəzinin kəskin və xroniki xəstəlikləri
8. Hemorroy, düz bağırsağın çatları, xərçəngi
9. Çənbər bağırsağın xoş və bədxəssəli şişləri
10. Peritonitlər
11. Ağciyərin absesi və qanqrenası. Plevranın kəskin və xroniki empieması və ağciyərin xərçəngi
12. Yemək borusunun xəstəlikləri (divertikullar, kardiospazm, yanıqlar, şişlər)
13. Trombozlar və emboliyalar
14. Aşağı ətraf venalarının xəstəlikləri
15. Aşağı ətraf arteriyalarının obliterasiyaedici xəstəlikləri
16. Qalxanvari vəzin xəstəlikləri
17. Süd vəzinin xəstəlikləri
18. Qaraciyərin və ağciyərin exinokokkozu
19. Dalaq: Splenomeqaliya. Dalaq törəmələri. Dalaq travmaları
20. Döş qəfəsi: Döş qəfəsinin divarının defektləri. İnfeksiyaları (osteomielit, xondrit). Defektlərin rekonstruksiyası. Tietze sindromu. Mondor xəstəliyi. Şişləri.
21. Divararalığın xəstəlikləri
22. Ürək: anadangəlmə ürək qusurları. Stenotik anomaliyalar. Pulmonar stenoz. Aortal stenoz. İşemik xəstəliklər. Mitral qapaq anomaliyası. Ağciyərdə qan axınını artıran anomaliyalar. Ağciyərdə qan axınını azaldan anomaliyalar
23. Arteriyalar:periferik arteriyaların xəstəlikləri. Ateroskleroz. Kəskin arterial tıxanma (Tromboz, emboliya)
24. Vena və limfa damarları: periferik venaların xəstəlikləri. Dərin və səthi venaların trombozu. Onların fəsadları.
25. Postrombotik sindrom
26. Böyrəküstü vəzi: Böyrəküstü vəzin cərrahi xəstəlikləri. Birincili hiperaldosteronizm. Feoxromasitoma.
27. Orqanların transplantasiyası
28. Qarın travmaları
29. Cərrahiyyədə az-invaziv müdaxilələr
30. Sepsisli xəstənin müalicə taktikası
31. Şok
32. Kritik vəziyyətin qiymətləndirilməsi, müalicə taktikası
33. Kəskin qarın
34. Qarın və döş travmaları
35. Tiroid vəzin xəstəlikləri
36. Disfagiya
37. Mexaniki sarılıq

38. Qarındaxili törəmələr

PAYIZ/YAZ SEMESTRI

QAZAN ÜNİVERSİTETİ TƏBİBİ FAKULTETİ «TƏBİBİ FAKULTETİN TƏLİM-TERƏFƏTİ» İNSTITUTU
 QAZAN
 2022

Nö	Mövzuların adı	Saatlar
1	Qida borusunun cərrahi xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
2	Axalaziya. QERX.Barret ezofagiti.Hiatal yırtıq.	2
3	Qida borusunun perforasiyası (spontan, yatrogen). Qida borusunun yad cisimləri Melleri- Veys sindromu.	2
4	Qida borusunun xoş və bəd xassəli törəmələri	2
5	Mədənin cərrahi xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
6	Mədə və 12 b.bağırmaq xorası, ağırlaşmaları. Perforasiya. Qanaxma. Stenoz. Penetrasiya. Maliqnizasiya. Stress xoraları.	2
7	Mədənin xoş və bəd xassəli törəmələri	2
8	Mədə divertikulları, burulması, bezoar. Postoperativ sindromlar	2
9	Mədə-bağırmaq qanaxmaları	2
10	Nazik bağırsağın xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
11	Nazik bağırsağ keçməzliyi.	2
12	Kron xəstəliyi.	2
13	Nazik bağırsağın xoş və bəd xassəli törəmələri	2
14	Yoğun bağırsağ xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
15	Xoralı kolit	2
16	Yoğun bağırsağın xoş və bəd xassəli törəmələri	2
17	Kəskin appendisit	2
18	Düz bağırsağ xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
19	Hemorroy ağırlaşmalar. Kəskin və xroniki paraproktit, pararektal fistulalar	2
20	Qaraciyər xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
21	Qaraciyər kistləri, absesi	2
22	Qaraciyərin xoş və bəd xassəli törəmələri	2
23	Portal hipertenziya, varikoz qanaxma	2
24	Kəskin daşlı və daşsız xolesistit	2
25	Mexaniki sarılıq, xoledoxolitiyaz, öd yollarının strukturları, xolangit	2
26	MAV xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
27	Kəskin və xroniki pankreatit. Pankreas sistləri	2
28	MAV xoş və bəd xassəli törəmələri	2
29	Kəskin qarına diaqnostik yanaşma	2
30	Birincili, ikincili və üçüncülü peritonit. Qarındaxili abses	2
31	Dalaq, splenomeqaliya, hipersplenizm, dalağın travması, absesi	2
32	Qarın divarı yırtıqları. Qasıq, göbək, bud, ağı xətt və az rast gəlinən yırtıqlar. əməliyyatdan sonrakı yırtıqlar.	2
33	Diaqfraqma yırtıqları (parezofageal, parasternal, retrosternal, plevro peritoneal)	2
34	Həzm sisteminin aşağı qanaxmalarına diaqnostik yanaşma	2
35	Həzm sisteminin aşağı qanaxmalarına diaqnostik yanaşma	2
	Cəmi	70

PAYIZ SEMESTRI

STOMATOLOGİYA FAKULTƏSİNİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN “CƏRRAHİ XƏSTƏLİKLƏR” FƏNNİNDƏN PRAKTİKİ-MƏŞĞƏLƏLƏRİN TEMATİK PLANI

Nö	Mövzuların adı	Saat
1	Qarın divarı yırtıqları. Qasıq, göbək, bud, ağı xətt və az rast gələn yırtıqlar. əməliyyatdan sonrakı yırtıqlar.	2
2	Diaqfraqma yırtıqları (parezofageal, parasternal, retrosternal, plevro peritoneal)	2
3	Kəskin appendisit: etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, fəsadları.	2
4	Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi.	2
5	Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyinin fəsadları.	2
6	Mədənin xoş və bəd xassəli törəmələri	2
7	Nazik bağırsağın xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
8	Nazik bağırsağ keçməzliyi.	2
9	Kron xəstəliyi.	2
10	Nazik bağırsağın xoş və bəd xassəli törəmələri	2
11	Yoğun bağırsağ xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
12	Xoralı kolit	2
13	Yoğun bağırsağın xoş və bəd xassəli törəmələri	2
14	Kəskin və xroniki xolesistitlər.	2
15	Mexaniki sarılıq.	2
16	Mədəaltı vəzin kəskin və xroniki xəstəlikləri.	2
17	Kəskin və xroniki pankreatit. Pankreas sistləri	2
18	MAV xoş və bəd xassəli törəmələri	1
	Cəmi:	35 saat

YAZ SEMESTRI

Stomatologiya fakultəsinin IV kurs tələbələri üçün “Cərrahi xəstəliklər” üzrə təcrübə məşğələlərin mövzu planı

Nö	Mövzuların adı	Saat
1	Ürəyin xəstəlikləri. Ürəyin anadangəlmə və qazanılmış qüsurları.	2
2	Ürəyin işemik xəstəliyi.	2
3	Perikarditlər	2
4	Ağciyərin absesi və qanqrenası	2
5	Ağciyərin şişləri	2
6	Plevrainın kəskin və xroniki empiyeması: bəd və xoş xassəli şişləri.	2
7	Divararalığının xəstəlikləri	2
8	Qalxanvari vəzin xəstəlikləri, tireoiditlər (etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi). Diffuz-toksiki ur, tireotoksikoz.	2
9	Xaşimoto və Ridel zobu.	2
10	Qida borusunun xəstəlikləri (divertikul, kardiospazm, şişləri).	2
11	Qida borusunun yanıqları. İlk yardım. Həkim taktikası. Müalicə.	2
12	Qaraciyərin cərrahi xəstəlikləri (sirroz, abses)	2
13	Portal hipertenziya	2
14	Qaraciyərin exinokokkozu, sistləri (exinokokkoz)	2
15	Dalağın zədələnmələri.	2

16	Transplantologiya	2
17	Süd vəzinin xəstəlikləri (etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi)	2
18	Mastopatiya (etiologiyası, təsnifatı, klinikası, dif.diaqnostikası, konservativ və cərrahi müalicəsi, profilaktika). Süd vəzinin şişləri.	2
19	Qarının küt zədələnmələri (etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi).	2
20	Peritonitlər (etiologiyası, patogenezi, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası)	2
21	Aşağı ətraf arteriyalarının obliterasiyaedici xəstəlikləri: etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
22	Tromboz və emboliyalar (ağ ciyər arteriyalarının tromboemboliyası, mezenterial tromboz)	2
23	Aşağı ətraf venalarının xəstəlikləri (etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi)	2
24	Posttromboflebitik sindrom	2
25	Döyüşən orduda yaralılara göstərilən cərrahi yardımın təşkilinin əsasları.	2
26	Odlu silah yaralanmaları, qanaxmalar, qanitirmə.	2
27	Travmatik şok.	2
28	Ətrafların zədələnmələri və odlu silah yaranmaları, uzunmüddətli sıxılma sindromu və onların müalicəsi.	2
29	Termiki zədələnmələr.	2
30	Kəllə-beyin, onurğa sütununun, onurğa beyininin zədələnmələri.	2
31	Qarın boşluğu üzvlərinin açıq və qapalı zədələnmələri	2
32	Döş qəfəsinin açıq və qapalı zədələnmələri.	2
33	Proqram üzrə test nəzarəti	1
	Cəmi:	65

YAZ SEMESTRI

İctimai səhiyyə fakültəsinin IV kurs tələbələri üçün «Cərrahi xəstəliklər» üzrə təcrübə məşğələlərin mövzu

P L A N I

Nö	Mövzuların adı	Saat
1	Qarın yırtıqları	2
2	Kəskin və xroniki appendisit. Peritonitlər	2
3	Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi.	2
4	Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi və onun fəsadları.	2
5	Bağırsağ keçməməzliyi: təsnifatı, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
6	Anadangəlmə və dinamik bağırsağ keçməzliyi. Spastik və paralitik.	2
7	Mexaniki bağırsağ keçməzliyi. Obturasion və stranqulyasion. Invaginasiya.	2
8	Mədəaltı vəzin xəstəlikləri. Anatomik və fizioloji məlumat. Xəstəliyin təsnifatı.	2
9	Pankreatitlər. Kəskin pankreatit.	2
10	Xroniki pankreatit. Mədəaltı vəzin sistləri. Cərrahi müalicə və prinsioləri.	2
11	Qida borusunun xəstəlikləri (divertikullar, kardiospazm, yanıqlar)	2
12	Ağciyərin absesi və qanqrenası, exinokokku.	2
13	Plevranın kəskin və xroniki empiyeması: bəd və xoş xassəli şişləri.	2
14	Piopnevomotorakslar.Səbəblər, kəskin, yüngül və sönük forması	2
15	Yoğun bağırsağın xəstəlikləri, bəd və xoş xassəli şişləri.	2

16	Paraproktit, düz bağırsağın düşməsi, babasil: klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
17	Aşağı ətraf venalarının xəstəlikləri	2
18	Aşağı ətraf venalarının tromboflebiti	2
19	Postromboflebitik sindrom	2
20	Aşağı ətraf arteriyalarının xəstəlikləri	2
21	Tromboz və emboliyalar	2
22	Qalxanvari vəzin xəstəlikləri. Anatomik fizioloji məlumat. İnkişaf qüsurları.	2
23	Endemik və sporadik zob.	2
24	Tireotoksikoz	2
25	Tireoditlər və strumətlər.	2
26	Süd vəzinin xəstəlikləri (mastitlər, sistlər, şişlər, mastopatiyalar). Cərrahın taktikası.	2
27	Qaraciyərin cərrahi xəstəlikləri	2
28	Kəskin və xroniki xolesistitlər	2
29	Mexaniki sarılıq	2
30	Proqram üzrə test nəzarəti	2
	Cəmi:	60

PAYIZ/YAZ SEMESTRI

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyi
 Azərbaycan Tibbi Universiteti «Tibbi Təhsil» fakültəsi
 «Tibbi Təhsil» fakültəsi
 «Tibbi Təhsil» fakültəsi

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Döş qəfəsi xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
2	Ağ ciyər yırtığı, divar infeksiyaları (osteomielit, xondrit)	2
3	Mondor xəstəliyi. Tietze sindromu, divar şişləri	2
4	Irinli plevrit	2
5	Pnevmtoraks. Hemotoraks. Xilotoraks	2
6	Ağciyər absesi. Bronxektomiya	2
7	Solitar ağciyər düyünü, ağciyər qanaxması, xərçəngi	2
8	Kəskin və xroniki mediastenit, yuxarı baş vena sindromu	2
9	Timoma və timus karsinoması, traxeoşofageal fistul. Neyrogen törəmələr	2
10	Ürəyin anadangəlmə və qazanılmış qüsurları. Stenotik anomaliyalar	2
11	Ürəyin işemik xəstəlikləri. Mitral qapaq anomaliyaları. Ağciyərdə qan axımını artıran və azaldan anomaliyalar	2
12	Kəskin arterial işemiyalar	2
13	Xroniki arterial işemiyalar	2
14	Varikoz xəstəliyi	2
15	Dərin ven trombozu	2
16	Tromboemboliyalar. Pulmonatromboz	2
17	Süd vəzisi xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma. Kəskin laktasion mastit	2
18	Süd vəzisinin fibrotik xəstəlikləri. Mastalgiya. Gilədən ifrazat, travmaları	2
19	Süd vəzisinin xoş və bəd xassəli törəmələri	2
20	Qalxanabənzər vəz xəstəliklərinə diaqnostik yanaşma	2
21	Düyünlü ur. Hipertirodizm. Tireotoksikoz. Graves xəstəliyi	2
22	Tireoid vəzin xoş və bəd xassəli törəmələri	2
23	Birincili hiperparatiroidizm. Paratiroid adenoması	2
24	Adrenal xəstəliklər	2
25	MAV adacıq xəstəlikləri, insulinoma. Qastrinoma	2

26 Orqanların transplantasiyası. Canlı donör seçimi, posttransplantat xəstənin aparılması, immunsupresiya, rəddetmə, ürək transplantasiyası	2
27 Böyrəyin transplantasiyası, göstərişlər, əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmalar.	2
28 Qaraciyərin transplantasiyası, göstərişlər, əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmalar	2
29 Döş qəfəsi travmalarına diaqnostik yanaşma	2
30 Döş qəfəsi travmalarına müalicə prinsipləri	2
31 Qarın travmalarına diaqnostik yanaşma	2
32 Qarın travmalarına müalicə prinsipləri	2
33 Cərrahiyyədə azinvaziv müdaxilələr	2
34 Bariatrik-metabolik cərrahiyyəyə göstəriş və əks-göstərişlər	2
35 Bariatrik-metabolik əməliyyatlar	2
Cəmi	70

PAYIZ/YAZ SEMESTRI

«**QAZAN QURUCU MƏKTƏBİ**» **QAZAN QURUCU MƏKTƏBİ** -**QAZAN QURUCU MƏKTƏBİ**
-**QAZAN QURUCU MƏKTƏBİ**

1. Konsepsiya: Cərrahi xəstənin perioperativ aparılması
2. Kritik və təcili cərrahi xəstələrin aparılması
3. Cox rast gələn cərrahi xəstəliklərin aparılması

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Yaraların klassifikasiyası, müalicə və taktikası	6
2	Sepsisli xəstənin müalicə taktikası	6
3	Şok: etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi	6
4	Kritik vəziyyətin qiymətləndirilməsi, müalicə taktikası	6
5	Kəskin qarın: etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi	6
6	Mədə-bağırsaq qanaxmasının diaqnozu, ilk yardım, müalicə taktikası.	6
7	Kəskin bağırsaq keçməzliyi: diaqnostika, müalicə taktikası	6
8	Travma xəstəsinin etiologiyası, ilk yardım, müalicəsi	6
9	Qarın və döş travmaları: diaqnostika, müalicə taktikası.	6
10	Tiroid vəzin xəstəlikləri: etiologiyası, diaqnostikası, müalicəsi	6
11	Ağciyər törəməsinin etiologiyası, diaqnostikası, müalicəsi	6
12	Disfagiyada etiologiya, diaqnostika və müalicə	6
13	Mexaniki sarılıq: etiologiya, diaqnostika və müalicə	6
14	Qarındaxili törəmələr: diaqnostika, müalicə taktikası	6
15	Qaraciyər törəmələrinin diaqnostikası, müalicəsi	6
16	Dalağın törəmələri: diaqnostikası və müalicəsi.	6
17	Ürəyin işemik xəstəliyinin diaqnostikası və müalicə taktikası.	6
18	Aşağı ətraf arteriyalarının obliterasiyası: klinika, diaqnostika, müalicə taktikası. Aşağı ətraf venaların patologiyası, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası, müalicə taktikası.	6
Cəmi		100

PAYIZ/YAZ SEMESTRI

VI KURS DQOCX QRUPLARI ÜÇÜN PRAKTIKI MƏŞĞƏLƏ PLANI

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Diafraqmanın yemək borusunun yırtığı: təsnifatı, etiologiyası, diaqnostikası, müalicəsi. Reflyuks ezofaqit. Cərrahi müalicəsi.	6

2	Döş boşluğunun travmatik zədələnmələri: etiologiyası, diaqnostikası, müalicə prinsipləri.	6
3	Ağciyərin cərrahi xəstəliklərinin əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmaları: diaqnostikası və müalicə taktikası.	6
4	Qarın boşluğu orqanlarının travmatik zədələnmələri: səbəbləri, diaqnostikası, müalicə prinsipləri.	6
5	Postxolesistektomik sindrom. TİPS (Transyuqulyar intrahepatik portosistemik şuntlama)	6
6	Sərbəst mövzu 6 gün – 6 saat, əlavə 3 saat.	6
Cəmi		39

YAZ SEMESTRI

İCTİMAİ SƏHIYYƏ FAKULTƏSİNİN □ □□□ □□□□□□□□ □□□□ «MÜLKİ MÜDAFİƏ TİBB XİDMƏTİ» □□□□□□□□ □□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□ □ □ □ □ □

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Mülki Müdafiə Tibbi Xidmətinin vəzifəsi və təşkilatı quruluşu	2
2	Fövqəladə hallarda yaranmış zədə ocaqlarının tibbi-taktiki səciyyələndirilməsi	2
3	Düşmənin hücum təhlükəsi zamanı tibbi tədbirlərin təşkili	2
4	Təbii fəlakət, iri qəzalar və ya hərbi təhlükələr gözlənilən halarda tibbi təminatının təşkili	2
5	Mülki Müdafiənin mühafizə qurğuları. Yekun məşğələ.	2
6	Fərdi mühafizə vasitələri	2
7	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhəlinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2
8	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
9	Fövqəladə hallarda əhəlinin köçürülməsi	2
10	Zədələnmə ocaqlarında ilk tibbi və ilk həkim yardımının təşkili. Yekun məşğələ.	2
11	Təkmilləşdirilmiş və ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın təşkili	2
12	Sülh və təhlükəli dövrlərdə aparılan sanitar-gigiyenik və əksepideмик tədbirlər	2
13	MMTX müəssisələri və dəstələrinin tibbi-sanitar, təsərrüfat və xüsusi əmlakla təchiz olunması	2
14	Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhəlinin hazırlığı	2
15	Bakterioloji zədələnmə ocağında aparılan sanitar-gigiyenik və epidemiya əleyhinə tədbirlərin təşkili. Yekun məşğələ.	3
Cəmi:		31

YAZ SEMESTRI

STOMATOLOGİYA FAKULTƏSİNİN □□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ «MÜLKİ MÜDAFİƏ TİBB XİDMƏTİ» □□□□□□□□ □□□□□□□□-□□□□□□□□□□ □□□□□□ □ □ □ □ □

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Mülki Müdafiə Tibbi Xidmətinin vəzifəsi və təşkilatı quruluşu	2
2	Fövqəladə hallarda yaranmış zədə ocaqlarının tibbi-taktiki səciyyələndirilməsi	2
3	Düşmənin hücum təhlükəsi zamanı tibbi tədbirlərin təşkili	2

4	Təbii fəlakət, iri qəzalar və ya hərbi təhlükələr gözlənilən halarda tibbi təminatının təşkili	2
5	Mülki Müdafiənin mühafizə qurğuları. Yekun məşğələ.	2
6	Fərdi mühafizə vasitələri	2
7	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2
8	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
9	Fövqəladə hallarda əhalinin köçürülməsi	2
10	Zədələnmə ocaqlarında ilk tibbi və ilk həkim yardımının təşkili. Yekun məşğələ.	2
11	Təkmilləşdirilmiş və ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın təşkili	2
12	Sülh və təhlükəli dövrlərdə aparılan sanitar-gigiyenik və əksepidemik tədbirlər	2
13	MMTX müəssisələri və dəstələrinin tibbi-sanitar, təsərrüfat və xüsusi əmlakla təchiz olunması	2
14	Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığı	2
15	Bakterioloji zədələnmə ocağında aparılan sanitar-gigiyenik və epidemiya əleyhinə tədbirlərin təşkili. Yekun məşğələ.	3
	Cəmi:	31

YAZ SEMESTRI

ƏZCAÇILIQ FAKULTƏSİNİN 01 0000 0000000000 0000
«MÜLKİ MÜDAFİƏ TİBB XİDMƏTİ» 000000000 000000000-00000000000 00000000 0 0 0 0 0

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Mülki Müdafiə Tibbi Xidmətinin vəzifəsi və təşkilatı quruluşu	2
2	Fövqəladə hallarda yaranmış zədə ocaqlarının tibbi-taktiki səciyyələndirilməsi	2
3	Düşmənin hücum təhlükəsi zamanı tibbi tədbirlərin təşkili	2
4	Təbii fəlakət, iri qəzalar və ya hərbi təhlükələr gözlənilən halarda tibbi təminatının təşkili	2
5	Mülki Müdafiənin mühafizə qurğuları. Yekun məşğələ.	2
6	Fərdi mühafizə vasitələri	2
7	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2
8	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
9	Fövqəladə hallarda əhalinin köçürülməsi	2
10	Zədələnmə ocaqlarında ilk tibbi və ilk həkim yardımının təşkili. Yekun məşğələ.	2
11	Təkmilləşdirilmiş və ixtisaslaşdırılmış tibbi yardımın təşkili	2
12	Sülh və təhlükəli dövrlərdə aparılan sanitar-gigiyenik və əksepidemik tədbirlər	2
13	MMTX müəssisələri və dəstələrinin tibbi-sanitar, təsərrüfat və xüsusi əmlakla təchiz olunması	2
14	Hərbiləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığı	2
15	Bakterioloji zədələnmə ocağında aparılan sanitar-gigiyenik və epidemiya əleyhinə tədbirlərin təşkili. Yekun məşğələ.	3
	Cəmi:	31

PAYIZ/YAZ SEMESTRİ
I VƏ II MPF-NİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏLƏRİN TEMATİK PLANI

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Qida borusunun cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası. Müalicə taktikası	2
2	Mədənin və 12 b.b. cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi	2
3	Nazik bağırsağın cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
4	Yoğun bağırsağın cərrahi və xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
5	Qaraciyərin cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi	2
6	Öd yollarının cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
7	MAV cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi	2
8	Periton xəstəliklərinin etiologiyası, təsnifatı, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
9	Qarın divarı xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
10	Kəskin qarın: səbəbləri, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
	Cəmi	20

PAYIZ SEMESTRİ
STOMATOLOGIYA FAKULTƏSİNİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏLƏRİN TEMATİK PLANI

№	Mövzuların adı	Saat
1	Qarın yırtıqlarının təsnifatı, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
2	Kəskin appendisitinin etiologiyası, klinikası, diff.diaqnostikası və müalicəsi	2
3	Mədə və 12 b.b xora xəstəliyinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
4	Qaraciyərin exinokkozu. Öd daşı xəstəliyinin, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası, ağırlaşmaları və müalicəsi	2
5	Nazik və yoğun bağırsağlarının cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
	Peritonitlər: təsnifatı, etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi	
	Cəmi:	10

PAYIZ/YAZ SEMESTRİ
I VƏ II MPF-NİN V KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏLƏRİN TEMATİK PLANI

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Plevranın xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
2	Ağciyərin cərrahi xəstəliklərinin təsnifatı, etiologiyası, klinikası, diff.diaqnostikası və cərrahi müalicəsi	2
3	Ürəyin cərrahi xəstəliklərinin etiologiyası, klinikası, diaqnostikası və müalicə taktikası	2
4	Döş qəfəsi travmaları və cərrahi əməliyyatlardan sonrakı ağırlaşmalar.	2
5	Periferik arteriyaların xəstəlikləri. Trombozlar, emboliyalar: etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası, müalicəsi.	2
6		2
		11

	Periferik venaların xəstəlikləri, kəskin və xroniki tromboflebitlər, flebotromboz, ağciyər arteriyalarının tromboemboiyası.	
7	Postromboflebitik sindromlar	2
8	Süd vəzin cərrahi xəstəlikləri	2
9	Qalxanvari vəzi	2
10	Transplantasiya	2
	Cəmi	20

PAYIZ/YAZ SEMESTRİ

ATU-NUN I VƏ II MPF-NİN VI KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏLƏRİN TEMATİK PLANI

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Cərrahiyyədə əməliyyatın müayinə üsulları, əməliyyata hazırlığın prinsipləri. Risk faktorları.	2
2	Cərrahiyyədə antibiotikoprofilaktika, antibiotikoterapiya, infuziyon və transfuziyon terapiya.	2
3	SİRS (orqanizmin iltihab qarşı sistemli reaksiya sindromu), sepsis, septik şok	2
4	Şəkərli diabetin fəsadlarının cərrahi müalicəsi. Diaqnostik və müalicə taktikası. Piylənmə.	2
5	Endoskopik cərrahi. Endoskopik və laparoskopik cərrahi əməliyyatların təsnifatı. Göstərişlər: yerinə yetirmə texnikası, üstünlükləri və ağırlaşmaları.	2
	Cəmi	10

PAYIZ/YAZ SEMESTRİ

VI KURS DQOCX TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Döş boşluğunun travmatik zədələnmələri: etiologiyası, diaqnostikası, müalicə prinsipləri.	2
2	Ağciyərin cərrahi xəstəliklərinin əməliyyatdan sonrakı ağırlaşmaları: diaqnostikası və müalicə taktikası.	2
3	Qarın boşuğu orqanlarının travmatik zədələnmələri: səbəbləri, diaqnostikası, müalicə prinsipləri.	2
	Cəmi	6

YAZ SEMESTRİ

İCTIMAI SƏHIYYƏ FAKULTƏSİNİN I KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN “MÜLKI MÜDAFIƏ TİBB XİDMƏTİ” FƏNNİ ÜZRƏ MÜHAZİRƏLƏRİN

C Ə D V Ə L İ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Fövqəladə hallarda Mülki Müdafiə. Müasir şəraitdə Mülki Müdafiənin rolu və vəzifələri	2
2	Sülh və müharibə dövründə yaranmış fəvqəladə hallar	2
3	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
4	Təbii fəlakət və iri qəzaların nəticələrinin aradan qaldırılması, əhalinin tibbi təminatının təşkili	2
5	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2

12

6	Fövqəladə hallarda əhalinin mühafizəsinin təşkili.	2
7	Fövqəladə hallarda əhalinin köçürülməsi. Hərbi ləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığı	2
	Cəmi	14

YAZ SEMESTRİ

STOMATOLOGİYA FAKULTƏSİNİN II KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN "MÜLKİ MÜDAFIƏ TİBB XİDMƏTİ" FƏNNİ ÜZRƏ MÜHAZİRƏLƏRİN

C Ə D V Ə L İ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Fövqəladə hallarda Mülki Müdafiə. Müasir şəraitdə Mülki Müdafiənin rolu və vəzifələri	2
2	Sülh və müharibə dövründə yaranmış fəvqəladə hallar	2
3	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
4	Təbii fəlakət və iri qəzaların nəticələrinin aradan qaldırılması, əhalinin tibbi təminatının təşkili	2
5	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2
6	Fövqəladə hallarda əhalinin mühafizəsinin təşkili.	2
7	Fövqəladə hallarda əhalinin köçürülməsi. Hərbi ləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığı	2
	Cəmi	14

YAZ SEMESTRİ

ƏCZAÇILIQ FAKULTƏSİNİN II KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN "MÜLKİ MÜDAFIƏ TİBB XİDMƏTİ" FƏNNİ ÜZRƏ MÜHAZİRƏLƏRİN

C Ə D V Ə L İ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Fövqəladə hallarda Mülki Müdafiə. Müasir şəraitdə Mülki Müdafiənin rolu və vəzifələri	2
2	Sülh və müharibə dövründə yaranmış fəvqəladə hallar	2
3	Fövqəladə hallarda yaranmış şəraitin qiymətləndirilməsi	2
4	Təbii fəlakət və iri qəzaların nəticələrinin aradan qaldırılması, əhalinin tibbi təminatının təşkili	2
5	Fövqəladə hallarda xəsarət almış əhalinin müalicə-təxliyyə təminatının təşkili əsasları	2
6	Fövqəladə hallarda əhalinin mühafizəsinin təşkili.	2
7	Fövqəladə hallarda əhalinin köçürülməsi. Hərbi ləşdirilməmiş dəstələrin şəxsi heyətinin və əhalinin hazırlığı	2
	Cəmi	14

YAZ SEMESTRİ

STOMATOLOGİYA FAKULTƏSİNİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Qida borusunun və qalxanvari vəzin xəstəlikləri: etiologiyası, patogenezi, klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
2	Süd vəzin xəstəlikləri (mastopatiya, xoş xassəli şişləri və xərçəngi). Ağciyərin xəstəlikləri: ağciyərin absesi və qanqrenası. Bronxoektaziya	2
3	Aşağı ətraf arteriya və venalarının xəstəlikləri. Trombo-embolik ağrışmalar.	2
4	MAV xəstəlikləri, kəskin və xroniki pankreatitlər: klinikası, diaqnostikası və müalicəsi.	2
5	Döyüşən orduda yaralılara göstərilən cərrahi yardımın təşkilinin əsasları. Odlu silah yaralanmaları, qanaxmalar, qanıtırmə. Travmatik şok və uzunmüddətli sıxılma sindromu, ətrafların qapalı zədələnmələri. Termik zədələnmələr. Kəllə-beyin, onurğa sütününün,	2

onurğa beyninin zədələnmələri. Qarın boşluğu orqanlarının, döş qəfəsinin qapalı və açıq zədələnmələri.

Cəmi

10

YAZ SEMESTRİ

İCTİMAİ SƏHIYYƏ FAKULTƏSİNİN IV KURS TƏLƏBƏLƏRİ ÜÇÜN MÜHAZİRƏ

№	Mövzuların adı	Saatlar
1	Qarın yırtıqları	2
2	Kəskin və xroniki appendisit	2
3	Peritonitlər	2
4	Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi və onun fəsadları.	2
5	Bağırsağ keçməməzliyi: təsnifatı, diaqnostikası, klinikası və müalicəsi.	2
6	Mədəaltı vəzin kəskin və xroniki xəstəlikləri	2
7	Yoğun bağırsağın xəstəlikləri: xoş və bədxassəli şişləri	2
8	Ağciyərin absesi və qanqrenası, exinokokku. Plevranın kəskin və xroniki empiyeması: bəd və xoş xassəli şişləri.	2
9	Qida borusunun xəstəlikləri (divertikullar, kardiospazm, yanıqlar, şişlər)	2
10	Paraproktit, düz bağırsağın düşməsi, babasil	2
11	Aşağı ətraf venalarının və arteriyalarının xəstəlikləri	2
12	Tromboz və emboliyalar	2
13	Ur. Tireotoksikoz: təsnifatı, etiologiyası, patogenezi, diaqnostikası və müalicəsi.	2
14	Süd vəzinin xəstəlikləri: etiologiyası, patogenezi, diaqnostikası.	2
15	Qaraciyərin cərrahi xəstəlikləri, kəskin və xroniki xolesistitlər, mexaniki sarılıq.	2
	Cəmi	30

FƏNN ÜZRƏ MÜHAZİRƏLƏRİN MƏTNLƏRİ: Cərrahi xəstəliklər fənninin bütün mövzular üzrə müəhazirələrinin mətninin elektron variantı universitetin saytının kafedraya aid bölməsində yerləşdirilmişdir.

Fənnin nümunəvi test suallarının elektron variantı bütövlükdə Universitetin virtual test mərkəzində yerləşdirilmişdir.

QIYMƏTLƏNDİRMƏ: Fənn üzrə krediti toplamaq üçün lazımı 100 balın toplanması aşağıdakı kimi olacaqdır:

50 bal – imtahana qədər

O cümlədən:

10 bal – dərəcə davamiyyəti

10 bal – sərbəst iş

30 bal – kursiyə dərslərindən toplanacaq ballardır.

Semestr ərzində 3 dəfə kollokvum keçiriləcəkdir (minimum 3). Kollokvumda iştirak etmədikdə jurnalda 0 (sıfır) bal qeyd olunacaqdır.

50 bal – imtahanda toplanacaqdır.

İmtahan test üsulu ilə keçiriləcəkdir. Test 50 sualdan ibarət olacaqdır. Hər bir sual 1 baldır. Səhv cavablanan suallar düzgün cavablanan sualların ballarını siləcəkdir.

QEYD: İmtahandan minimum 17 bal toplanmasa, imtahana qədər yığılan ballar toplanmayacaq. İmtahanda və imtahana qədər toplanan ballar cəmlənir və yekun miqdarı aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

A – “əla” - 91-100

B – “çox yaxşı” - 81- 90

C – “yaxşı” - 71- 80

D – “kafi” - 61-70

E – “qənaətbəxş” -51- 60
F – “qeyri-kafi” - 51 baldan aşağı

SƏRBƏST İŞ: Semestr ərzində 10 sərbəst iş tapşırığı verilir. Hər tapşırığın yerinə yetirilməsi 1 balla qiymətləndirilir.

Sərbəst iş yazılı formada Word faylı formasında həcmi 1-2 səhifə (12 şrift) olmalıdır. Hər bir sərbəst iş tələbənin fərdi fikirlərinin məcmusu olduğuna görə plaqiat yolverilməzdir.

SƏRBƏST İŞLƏRİN MÖVZULARI VƏ TƏHVİL VERİLMƏSİNİN SON TARİXİ:

1. Qarın yırtıqları
2. Appendisistlər, ağırlaşmaları
3. Mədənin və 12 b/b xora xəstəliyi və ağırlaşmaları
4. Yoğun bağırsağın bədxassəli şişləri
5. Kəskin pankreatit
6. Kəskin daşlı xolesistit
7. Peritonit
8. Qaraciyərin exinokokku
9. Düyünlü toksiki ur
10. Süd vəzinin şişləri

Sərbəst işlər kurasiyanın sonuna kimi təhvil verilməlidir. Son tarixdən sonra təqdim olunan sərbəst işlər səbəbindən asılı olmayaraq nəzərə alınmayacaqdır.

Sərbəst işlərin nəticələri jurnalda yazılır.